Blok I-3 :**3^e reis + 4^e rondgang (broederketen) + 5^e rondgang (aanneming en afkondiging)****Een groot aantal samenhangende elementen****Handwassing – Op u komt het aan! – Bittere beker
Twee momenten zonder blinddoek en de samenhang met Maan en Zon
De 3e reis in een schijnsel van licht**

Er bestaat mystiek-psychologisch een grote samenhang tussen alle bovenstaande elementen in de ritus. Ze vormen samen één van de diepste geheimen van dit ritueel en de thematiek van dit derde instructie-blok. Dit derde blok omspannt de 3e reis + 4^e rondgang (t/m de broederketen) + 5^e rondgang (t/m de aanneming en afkondiging) (zie overzicht in blok I-2, figuur 7, blz. 12)

Het doel van de 3e reis

De vraag ligt voor de hand, wat er nu nog valt te reizen, wat moeten we nog ondervinden en leren om de koninklijke kunst te kunnen bedrijven in het leven? We hebben (utopisch gesteld) toch met de 1^e reis onze ideeënwereld en met de 2^e reis onze emotionele belevingswereld op orde gebracht en de handwassing heeft ons genadevol de reiniging gegeven, die ons van onze schuldgevoelens over ons handelen heeft verlost. Zijn we populair gezegd dan niet klaar – of verheven geformuleerd – zijn we dan niet de verlossing deelachtig geworden? Het antwoord is nee! Want al hebben we onszelf mentaal en emotioneel innerlijk helemaal geschoond, wat moeten we doen om die reinheid te bewaren, als we door anderen in die reine levenshouding worden gedwarsboomd? Hoe kunnen we dan de innerlijke zuiverheid bewaren? Om het anders te formuleren:

Hoe bewaren we in alle omstandigheden de ‘geschoonde’ staat van zijn, die we na de wassing ter afsluiting van de 1^e en 2^e reis hebben bereikt? Daarover gaat de 3^e reis.

Hoe de ‘geschoonde’ staat van zijn te bewaren?

We staan met het andere leven – en laten we het hier voor de eenvoud tot onze medemensen beperken – in wisselwerking. (Het leven van een kluisenaar gaan is praktisch niemand meer gegeven en bovendien is het maar de vraag of dat de bedoeling van het leven is.) Met andere woorden, we zullen voortdurend met het handelen van onze medemensen geconfronteerd worden. Wat te doen, als die ander ons onheus behandelt? Zuiver en liefdevol reageren is natuurlijk het parool, maar dat wordt steeds moeilijker, als die ander daar niet goed op reageert.

Dan zetten er twee processen in:

- Die ander wordt een bedreiging voor onze reine staat van zijn, want de verleiding komt om de hoek om ons met kracht te verweren. Zo komt, als we niet uitkijken, die mooie reine, ‘geschoonde’ staat in afhankelijkheid van de ander, anders gezegd, wij dreigen *onze soevereiniteit* te verliezen.
- Ook al reageren we in eerste instantie nog zo zuiver naar onze maatstaven, wij interfereren met ons verweer in het leven van die ander en maken inbreuk op *zijn soevereiniteit*. Welk recht heb jij te bepalen, wat goed voor die ander is?

Voordat je het weet ben je in een interactie met die ander terecht gekomen, waarin je zijn vrijheid van handelen beknot en je eigen zuivere staat bezoedelt.

*(Het woord **soevereiniteit** komt weliswaar niet in de blauwe graden voor, maar wel in menige titel van andere maçonnieke obediënties. Het is een begrip, dat direct met het ware meesterschap verbonden is en om die reden de moeite waard nader te overdenken.)*

Als we erkennen, dat alle mensen gelijkgerechtigd zijn en dus ook het recht op soevereiniteit hebben, dan mag de ene mens de andere niet in zijn zoektocht naar die soevereiniteit dwarsbomen. De ultieme consequentie daarvan is echter, dat we de ander niets mogen opdringen, zijn doen en laten nergens mogen doorkruisen en dus alle slagen, die daaruit voortkomen, hebben te incasseren. Het gaat om niets anders dan Jezus’ lering van het toekeren van de andere wang. Wie zijn ziel wil verlossen, moet die niet met schadelijke daden jegens een ander belasten. Met slechte daden bemoeilijkt hij weliswaar het leven van de ander, maar bevuilt hij niet diens ziel, doch alleen die van zichzelf. Maar wie zijn medemens met goede daden wil bejegenen, terwijl die ander daar niet van gediend is, moet de wijsheid hebben zich dan terug te trekken. Dat de ‘zwarte magiër’ ongewenst is, is iedereen duidelijk. Maar vanaf het moment, waarop een mens de fase heeft bereikt, dat hij op eigen kracht zijn levensreis moet gaan, moet ook de ‘witte magiër’ weten, dat hij zijn goede raad en daden alleen aan die ‘volwassen’, zelfstandige mens mag geven, als die goede raad en daden ook aanvaard worden. Wie onaantastbaar en dus soeverein wil worden, moet trachten het andere leven zijn soevereiniteit onaangetast te laten, in alles liefdevol te blijven

bejegenen, ongeacht wat dat andere leven hem aandoet – kortom – hij moet bereid zijn die **bittere beker** tot de bodem te ledigen, ook al staat hij daarin volkomen alleen – **het komt enkel en alleen op hem aan**.

- Dit is de levenshouding van Jezus geweest, die bij Getsemane tot driemaal toe zijn Vader te kennen gaf, als het echt moest, bereid te zijn die bittere beker tot de bodem te ledigen, en op het moment-supreme meende geheel alleen te staan – zelfs zijn Vader had hem in zijn beleving verlaten.
- Dit is wat twee van de grootste mystieke dramatische kunstenaars van onze cultuur – Shakespeare en Wagner – in hun beider zwanenzang hun hoofdpersonages in hun levenshouding aan de dag doen leggen: Prospero in de epiloog van *The Tempest* en Parsifal in het voorspel tot de 3^e acte van het muziekdrama *Parsifal*. Beiden hadden de hoogste macht verworven, maar zetten die niet meer in ter bescherming van zichzelf. Dat is de sleutel tot de ‘verlossing’, tot het komen tot de hoogste soevereiniteit.
- Voorwaardelijk voor de ultieme logica van deze leer is de reïncarnatie-gedachte, die ervan uitgaat, dat iedere ziel een keten van levens achtereen meemaakt met daartussen perioden van dood tot nieuwe geboorte, precies zoals de dagen zich aaneenrijgen met de daartussen liggende nachten, en dat je daden van dit leven doorwerken tot in volgende levens, gelijk je daden van vroegere dagen tot in latere dagen doorwerken. Alleen vanuit die levensvisie wordt de noodzaak duidelijk, dat je tot in het uiterste je ziel vrij moet houden van interferenties in het leven van de ander, als die ander daar niet van gediend is.
- Dat die vergaande levenshouding veel cynisme te beurt valt, is overduidelijk, maar we hebben het hier ook over ‘Inwijding in de levensmysteriën’. De ritus gaat wel ergens over, is wel iets meer dan een ‘methode’!

Het *Op u komt het aan!* en de bittere beker horen bij elkaar en zijn complementair

De indringende vermaning *Op u komt het aan!* lijkt in onze ritus tot op heden op zichzelf te staan, gezien het feit, dat vrijmetselaren hem op verschillende plaatsen in het ritueel laten uitspreken.

- Het huidige, door het hoofdbestuur der Orde vastgestelde ritueel plaats het *Op u komt het aan!* nadat de 3^e reis is volbracht, de kandidaat nog steeds geblinddoekt weer in het W.: staat en hij de vraag van de A.:Mr: bevestigend heeft beantwoord, dat het nog steeds zijn voornemen is om in de Orde der Vrijmetselaren te worden opgenomen.

Na het *Op u komt het aan!* wordt de 2^e binnenste blinddoek weer aangebracht, waarna hij naar het O.: reist voor de gelofte en weer naar het W.: voor het zien van het licht staande in de Broederketen.

- In andere loges binnen onze orde vindt het *Op u komt het aan!* veel later plaats en wel nadat de inmiddels leerling geworden kandidaat zich in het W.: bij de Opzz.: als leerling heeft doen kennen. Dat betekent, dat het tijdelijk afnemen van de tweede blinddoek niet plaatsvindt en er dus *geen twee momenten van licht-doorbraak* zijn..

De nu volgende beschouwing maakt duidelijk, dat we met de huidige twee oplossingen aan een heel groot mystiek-psychologisch gegeven voorbij gaan en deze zijn erkenning pas krijgt, als het *Op u komt het aan!* plaats vindt aan het begin van de 3e reis, nog vòòr de bittere beker. Die twee gebeurtenissen – [***Op u komt het aan!*** – **bittere beker**] – horen namelijk bij elkaar – ze zijn zelfs complementair, de één vindt zijn diepere betekenis in de ander. Het *Op u komt het aan!* overkomt ons. De bittere beker wordt ons daaropvolgend aangereikt. Het is aan ons of we daartoe bereid zijn. (Weer een voorbeeld van de dualiteit *passief-actief*.)

Deze volgorde wordt hier gevolgd en is ook in het overzicht van figuur 7, blz. 12 aangegeven.

N.B.

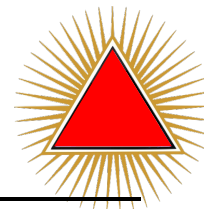
Zo’n dualiteit vormen ook de handwassing, die je ondergaat, en de bittere beker, die je bereid bent te drinken: [**handwassing – bittere beker**].

Het *Op u komt het aan!* in een kort moment van het volle licht

Het *Op u komt het aan!* hoort bij het moment, waarop we voor het eerst even het licht zien en bovendien *alle Bbr.: tegenover ons* zien staan met hun uitgestrekte armen *ons in de volstrekte eenzaamheid van zich afwijzend*. Die notie komt als een mystieke openbaring in een enkel moment van groot licht bij ons binnen. (*even* is de blinddoek af, niet *blijvend*, zoals wel het geval is later in de broederketen) Die ervaring grift zich in ons geheugen, waardoor ons bewustzijn niet meer in duisternis, maar in **een schijnsel van licht** terecht is gekomen.

De bittere beker – de symbolische handeling ten teken van onze bereidheid

Vervolgens wordt onze bereidheid gevraagd de bittere beker tot op de bodem te ledigen. Het drinken van de bittere beker symboliseert niet, dat we op dat moment iets zwaars te incasseren hebben, maar dat we bereid zijn al het lijden te incasseren, dat we in het vervolg van onze levensreis – d.w.z. tijdens de aanstaande 3^e reis zullen tegenkomen. Wie die reis vervolgens volbrengt, zal in **het volle licht**, dat dan ook *blijvend* is, het complementaire beeld van de volkomen eenzaamheid bij het *Op u komt het aan* met alle Bbr.:, die ons van zich afwijzen, beleven: het opgenomen zijn in de eenheid van de broederketen.

De 3^e reis – Broederketen – Aanneming – Afkondiging**De bittere beker tijdens de 3^e reis en het schijnsel van licht****❖ Het bewaren van de soevereiniteit**

De 3^e reis is – zoals we hiervoor ontdekten – de reis, tijdens welke de kandidaat zijn soevereiniteit moet zien te bewaren, ongeacht hetgeen hem overkomt. Dat is echter alleen mogelijk, als we onze medemens diezelfde kans bieden. Dat betekent – natuurlijk weer utopisch – dat we de ander nooit in *zijn* soevereiniteit mogen blokkeren, zoals wij dat ook van die ander naar ons toe wensen. De vergaande consequenties van die reis zijn hiervoor beschreven.

❖ Het schijnsel van licht

Deze levenshouding is alleen mogelijk vanuit de alles *begrijpende* universele liefde. Het profane denken wijst dit natuurlijk als dwaas idealisme van dromers af, maar onze rituelen voldoen ook niet aan nuchtere profane maatstaven.

Jezus, Prospero of Parsifal gaan deze reis in het volle besef – in een schijnsel van licht – waarom de levensformule in zijn ultieme fase zo is. Ze begrijpen met hun *mentale* vermogens de ‘formule’ (mede door de lessen van de 1^e reis) en kunnen hem vanuit de liefde *emotioneel* volbrengen (mede door de lessen van de 2^e reis). Hoofd en hart zijn beide in wisselwerking en gelijkwaardig nodig. Om de 3^e reis te kunnen gaan moeten we naast levenskracht en universele liefde ook de wijsheid bezitten, die dit mechanisme begrijpt. Het schijnsel van licht, dat de reiziger van de 3^e reis begeleidt, symboliseert die wijsheid. De genade van de handwassing en dat ene moment in het volle licht het inzicht van het *Op u komt het aan!* tot je door laten dringen zijn voorwaardelijk om deze laatste reis met alle te incasseren klappen te kunnen volbrengen.

Denk in deze ook aan de parallel met Jezus, die op de vooravond van zijn lijdensweg – na zijn wassing en zalving – tot driemaal toe bekent, dat hij de bittere beker liever aan zich voorbij ziet gaan, maar wel bereid is die te drinken, als dat absoluut nodig is. Jezus getuigde daarvoor ook al van groot meesterschap. Toch was zijn totale reis nog niet voltooid. De grootste beproeving, de lijdensweg moest nog komen. Zo ook in dit ritueel.

De samenhang tussen het 2 maal zien van het licht en de opdrachten van maan en zon**De samenhang met de drie grote lichten (zon – maan – passer)**

Aan het bovenstaande kleeft nog een diepe notie, die ons ritueel rijk is. Er is namelijk een relatie tussen het tweemaal zien van het volle licht en de aanwezigheid van zon en maan in onze tempel en ritus.

Alle planeten hebben invloed op elkaar en dus ook op de aarde en dus ook op wat daar in, op en rond leeft.

Maar net zoals de wiskundige getijden-formules aantonen, dat zon en maan voor het allergrootste deel verantwoordelijk zijn voor de immense krachten, die de oceanen doen golven en de invloed van de andere planeten daarbij praktisch verwaarloosbaar is, zo bepalen zon en maan volgens het mystieke denken en daarom ook volgens onze ritus grotendeels de aard van het krachtenspel, dat boven alles ons aardse leven bespeelt. Simpel geformuleerd:

❖ De maankrachten

Het levenslichaam van de maan kent niet het fysieke leven zoals op aarde – het wordt daardoor in vergelijk met de aarde meer door materiële energieën gedomineerd. Dat verschil werkt op de aarde en al het daarmee verbonden leven in.

De **maankrachten** zijn dan ook in hun uitwerking op alle leven op aarde **‘verdichtende’ krachten**, die de oorspronkelijke geestelijke eenheid van alles meehelpen in de stoffelijke verbroekeling te trekken – vertaald naar het leven van de mens – hem dwingen te **individualiseren**, los en vrij te komen van al wat verder op aarde te vinden is, wat in ultieme psychologische zin betekent: **een soeverein mens worden**. (Laat even alle emotionele en subjectieve associaties ten aanzien van individualisering en egoïsme los, want dan gaat het grote inzicht verloren!)

❖ De zonnekrachten

Het levenslichaam van de zon kent in vergelijk met dat van de aarde juist veel hogere energieën.

De **zonnekrachten** zijn dan ook in hun uitwerking op alle leven op aarde verbindende, verwarmende, verenigende **liefdeskrachten**, die ons doen verlangen naar **de vereniging van al wat leeft**.

❖ De alle leven op aarde bespelende paradox

Dit verklaart de paradox, waarin alle leven op aarde en dus ook iedere mens verkeert, want zon en maan trekken aan het aardse leven in tegengestelde richting. Die paradox kan de mens alleen oplossen, als hij:

- in harmonie met de maankrachten tot een werkelijk soeverein, geheel op zichzelf staande mens wordt,
- en *tegelijkertijd* juist vanuit die soevereiniteit zich door de kracht van de liefde in harmonie met de zonnekrachten in liefde met alles verenigt.

Dan overstijgt de mens de dualiteit, die hem *planetair* wordt opgelegd en kan hij zich als Meester met het derde grote licht, gesymboliseerd door de passer, verenigen.

Zo wordt de kandidaat dus de eerste maal met de *plicht* *Op u komt het aan!* met het licht van de maan geconfronteerd en de tweede maal met de *genade* van de liefdevolle eenheid in de Broederketen met het licht van de zon.

Dit maakt ook duidelijk, dat het ongenueanceerd is om op ons *ego* en op *individualisatie* af te geven. Het leven vraagt juist van ons vrije individuen te worden en dat kunnen we alleen realiseren met ons ego. We moeten dat proces alleen niet egoïstisch, maar met de liefdeskrachten van de zon in vereniging tot stand brengen.

Eén en ander laat zien, hoe er in de diepte van onze rituelen ongekende dwarsverbanden liggen, die gekoesterd moeten worden om de ritus niet in kracht te doen inboeten. Mogen dit soort verborgen kwaliteiten door ons dagbewustzijn dan niet gegrepen worden, ons onderbewustzijn is er gevoelig voor en dat uit zich in onze beleving van de ritus.

Dit krachtenspel tussen zon en maan is ook het basale gegeven in de maçonnieke opera *Die Zauberflöte* van Mozart en zijn geniale tekstdichter Schikaneder (beide vrijmetselaren, eind 18e eeuw).

Muziek tijdens de 3^e reis

In menige loge wordt tijdens de 3^e reis lichte muziek ten gehore gebracht. Dat komt voort uit het niet juist verstaan van ‘een schijnsel van licht’. De reis is juist heel zwaar, het schijnsel van licht slaat op een groter besef, waarom deze lijdensweg gegaan moet worden.

Hoe verder de mens zich op de weg van de koninklijke kunst weet te bekwaren, hoe groter, meer omvatter en utopischer de levensopdrachten worden. Het kan niet zo zijn, dat de 3^e reis minder beproeving zou inhouden dan de 1^e en 2^e reis. Het tegendeel is het geval.

De rol van de Gel.: bij de 3^e reis (zie blok I-2, blz.14-15)

Alles wat bij blok 2 t.a.v. van de Gel.: is gezegd, geldt natuurlijk ook bij de 3^e reis. De 3^e reis moet de Gel.: juist zo langzaam gaan, dat de kandidaat zich af gaat vragen, waar die reis over zou kunnen gaan. Hij moet zich af gaan vragen, waarom hij met meer licht toch langzamer reist, de Gel.: zou hem eigenlijk af en toe het gevoel moeten geven, dat hij hem in de steek laat. Eenzaamheid moet er gevoeld worden bij dit schijnsel van licht.

Het zou ook indrukwekkend en mystiek heel zuiver zijn, als de 2^e Opz.: en daarna de A.:Mr.: de woorden **De derde reis is volbracht!** met een intrigerende intonatie uitspreken. Een stilte van enige seconden voor en na die woorden zou een enorme dramatiek en geladenheid kunnen opwekken. (Als de kandidaat enige bijbelkennis heeft en geen weerzin daarbij ondervindt, zouden deze woorden wel eens een enorme verdiepende impact kunnen hebben.

De gelofte (2^e maal en ditmaal daadwerkelijk uitgesproken) na de 3^e reis

De hardvochtigheid van de straffen, die in vroeger tijden op verraad stonden en waar onze tekens nog aan herinneren, geldt dan wel niet meer letterlijk, maar de

diepere essentie geldt nog steeds. Die is, hoe verwonderlijk dat ook moge klinken – een onderdeel van het drinken van de bittere beker. Net zoals de Mr.: zijn macht niet meer zal gebruiken om zijn medemens in zijn gedrag te overspelen – omdat eenieder zijn eigen soevereine weg moet kunnen gaan – zal hij zijn medemens ook niet met levensinzichten mogen belasten, als die ander die nog niet kan verwerken. Dat is voor de Mr.: geen bittere lijdensweg, maar wel een bittere pil, die hij in eenzaamheid heeft te slikken. De zwijgplicht is voor de werkelijk ingewijde geen plicht, maar een inzicht. Je mag de ander immers ook niet met gedachten belasten, als hij daar nog niet aan toe is.

De ervaringen van de drie reizen spelen in werkelijkheid door elkaar heen

Wat in blok I-2 onder *Differentiatie en werkelijkheid* (blz. 13) reeds is gezegd over het door elkaar heen spelen van de ervaringen van de 1^e en 2^e reis moet natuurlijk doorgetrokken worden tot en met de 3^e reis. In het werkelijke leven spelen alle deze ervaringen voortdurend door elkaar heen.

N.B. Het verwante begrip zalving

Zowel in profaan, werelds als in geestelijke verband is met het begrip soevereiniteit het fenomeen *zalving* verbonden. Waar het in ons 1^e graads ritueel om gaat is ‘soverein koningschap in de geest’: De titels Messias en Christus betekenen letterlijk *de gezalfde*. Het gaat hier om *de geheiligde, de geheel op zichzelf staande* en dus *volkomen vrije mens*, die door zijn levenshouding nooit meer zijn soevereiniteit zal verspelen, omdat hij de eenzame lijdensweg weet te gaan.

Dat verheven beeld te vertalen naar wereldlijk koningschap was natuurlijk het hoogste ideaal en met name in christelijke culturen. Ten teken daarvan werden koningen in het verleden door zalving met oliën tot soevereine vorsten gekroond.

Dat was dus een vorm van soevereiniteit, die hun werd *verleend*. Het betekende niet, dat zij daarmee de levenshouding aan de dag hadden gelegd, waar ons 1^e graads ritueel van spreekt. Hun werd het **recht** verleend als alleenheerser te mogen optreden. Dat aan dat recht een **plicht** verbonden is – de bereidheid de eenzame lijdensweg te gaan – werd in die wereldse ceremonie niet naar voren gebracht. Die plicht valt in de profane wereld ook niet uit te leggen. Los van de vraag, of iemand zich de verborgen portee achter de zalving bewust is geweest, een wereldse koning had destijds nooit volgens dat hoogste ideaal kunnen functioneren.

De eenzame lijdensweg – het *Op u komt het aan!* in combinatie met de bereidheid de bittere beker tot de bodem te ledigen is de keerzijde van de zalving. **De traditionele volgorde [wassing – zalving] is dus vergelijkbaar met [wassing – (Op u komt het aan! + bittere beker)].**